

PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5 PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5.1 PLATOBNÉ SLUŽBY

Národná banka Slovenska má nezastupiteľné miesto v procese fungovania platobných systémov a systémov pre vyrovnanie cenných papierov. NBS vystupuje ako prevádzkovateľ platobných systémov, účastník týchto systémov a zároveň prispieva k prijatiu a uplatňovaniu pravidiel a štandardov pre tieto systémy.

Národná banka Slovenska spolu s Ministerstvom financií Slovenskej republiky predkladá vláde návrhy zákonov v oblasti platobných systémov a poskytovania platobných služieb.

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon č. 492/2009 o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“), ktorým bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES o platobných službách³⁵.

V roku 2011 bola prijatá novela zákona o platobných službách, ktorou bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/44/ES zo dňa 6. mája 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 98/26/ES o konečnom zúčtovaní v platobných systémoch a zúčtovacích systémoch cenných papierov a smernica 2002/47/ES o dohodách o finančných zárukách. Touto novelou bola vymedzená tzv. interoperabilita medzi platobnými systémami.

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb je aj opatrenie Národnej banky Slovenska č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001 a
- nariadenie č. 1781/2006 o údajoch o príkazoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov.

V roku 2011 Národná banka Slovenska schválila návrh Slovenskej bankovej asociácie neplatiť

v roku 2011 príspevok na činnosť Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zriadeného podľa zákona o platobných službách na mimosúdne riešenie sporov, a to vzhľadom na výsledky hospodárenia tohto súdu a dostatok finančných prostriedkov na činnosť Komory pre rozhodovanie sporov z poskytovania platobných služieb.

5.2 PLATOBNÉ SYSTÉMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

5.2.1 PLATOBNÝ SYSTÉM TARGET2 A TARGET2-SK

V roku 2009 sa Slovenská republika vstupom do eurozóny zároveň pripojila aj k platobnému systému TARGET2 a Národná banka Slovenska začala prevádzkovať svoj komponent tohto systému ako platobný systém TARGET2-SK. Tretí rok prevádzky platobného systému TARGET2-SK možno hodnotiť ako úspešný a bezproblémový. Počas roka 2011 neboli zaznamenané žiadne výrazné incidenty, ktoré by zásadne ohrozili systém alebo jeho účastníkov, respektíve ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb alebo narušili prevádzku systému.

Okrem dennej prevádzky systému, konzultačnej a obchodnej podpory účastníkov, pravidelného testovania procedúr pre obnovu činnosti, sa Národná banka Slovenska podieľala na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej je systém TARGET2 prevádzkovaný. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP implementujú nové funkčnosti a zmeny, ktoré Eurosystem schváli na základe požiadaviek užívateľov systému a tiež sa nimi odstraňujú identifikované chyby z predchádzajúcej verzie.

Národná banka Slovenska pokračovala aj v roku 2011 v organizovaní pravidelných pracovných stretnutí so zástupcami účastníkov TARGET2-SK. Tieto stretnutia slúžia na konzultáciu návrhov a pripravovaných zmien do systému TARGET2, koordináciu testovania nových verzií platformy SSP s účastníkmi, hodnotenie bežnej prevádzky a sprostredkovanie ďalších relevantných infor-

³⁵ Týmto zákonom sa zrušil zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku v znení neskorších predpisov.

mácií poskytnutých účastníkom TARGET2-SK zo strany NBS.

NBS v novembri 2011 vydala novelu rozhodnutia č. 7/2011 k rozhodnutiu NBS č. 3/2010 o podmienkach účasti v TARGET2-SK. Touto novelou sa správne a v celom rozsahu implementovalo usmernenie Európskej centrálnej banky č. ECB/2011/15.

5.2.2 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM TARGET2-SK

Na konci roka 2011 bolo do platobného systému TARGET2-SK zapojených 35 účastníkov, z toho 32 priamych účastníkov vrátane Národnej banky Slovenska a 3 pridružené systémy (EURO SIPS, Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s., First Data Slovakia, a. s.). Počas roka 2011 sa počet účastníkov zvýšil o dvoch priamych účastníkov.

V roku 2011 sa prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK uskutočnilo 187 tis. transakcií v celkovej hodnote vyše 705,9 mld. €. Oproti roku 2010 došlo k nárastu počtu uskutočnených transakcií o 25 % (37 tis. transakcií). Rovnako hodnota spracovaných transakcií zaznamenala nárast oproti predchádzajúcemu roku, a to o takmer 3,46 % (23,6 mld. €). Vývoj počtu a hodnoty uskutočnených transakcií podľa jednotlivých mesiacov v rokoch 2010 a 2011 zobrazujú grafy 23 a 24.

V roku 2011 mal TARGET2-SK 257 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 729 platobných transakcií v celkovej hodnote takmer 2 746 mil. €.

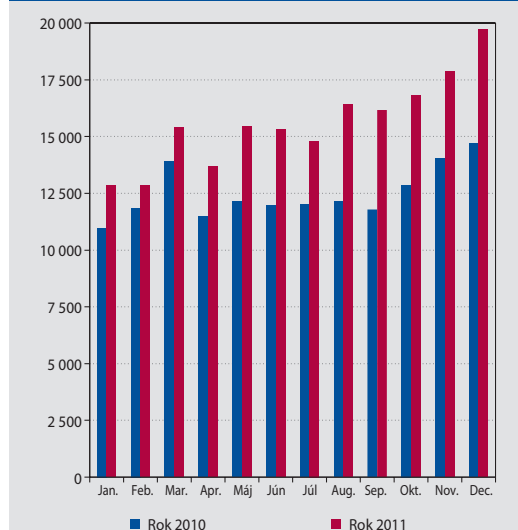
Podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2011 bol v pomere 59:41, v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb bol podiel klientskych a medzibankových platieb 4:96, teda výrazne v prospech medzibankových platieb, čo zodpovedá faktu, že medzibankové platby majú výrazne vyššie hodnoty ako platby klientske.

V júli 2011 sa do systému TARGET2 zapojilo Rumunsko so svojou bankovou komunitou. V súčasnosti je tak do systému TARGET2 zapojených celkovo 24 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2011, bolo 34 % všetkých platieb domácich a 66 % smerovalo príjemcom do zahraničia. Avšak ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v pomere 62:38 v prospech domácich platieb. Štruktúru smerovania platieb zobrazuje graf 25.

5.2.3 PLATOBNÝ SYSTÉM EURO SIPS

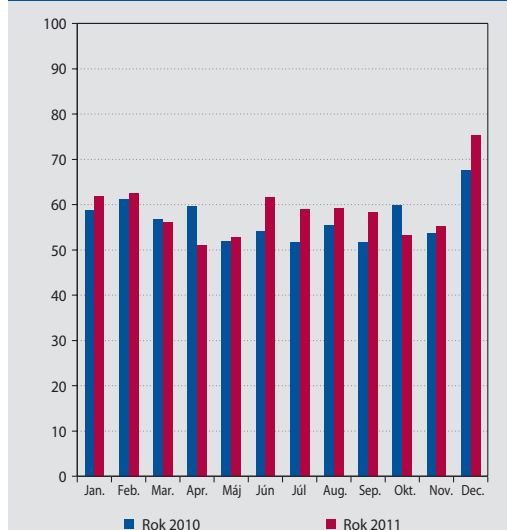
EURO SIPS je retailovým platobným systémom určeným na spracovanie a klíring klientskych platieb v eurách a zároveň pridruženým systé-

Graf 23 Počet platieb spracovaných v TARGET2-SK

Zdroj: NBS.

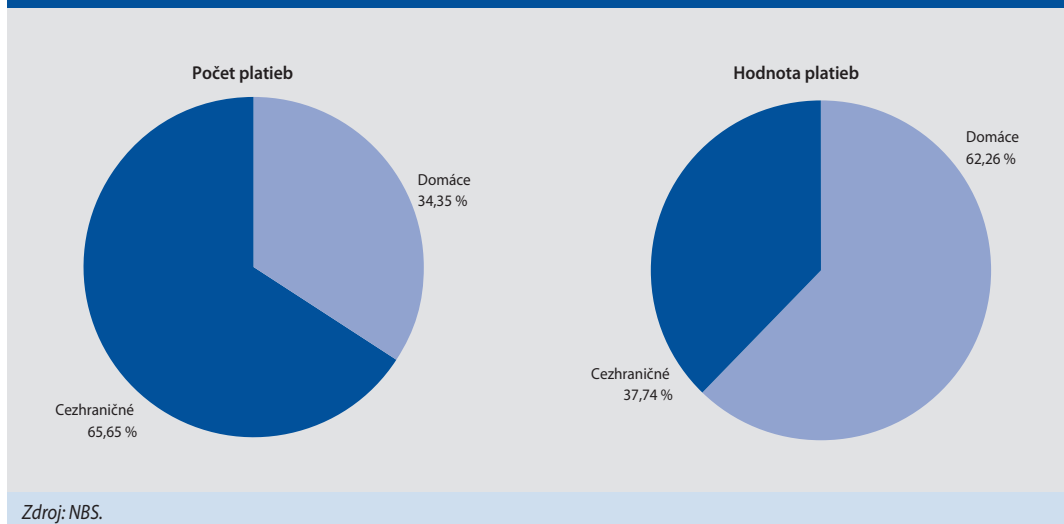
Graf 24 Hodnota platieb spracovaných v TARGET2-SK (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

Graf 25 Štruktúra smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2011

mom k transeurópskemu platobnému systému TARGET2-SK. Platobné transakcie sa v platobnom systéme EURO SIPS spracovávajú v klíringových cykloch, ktorých výsledky sa finančne vyrovnávajú v systéme TARGET2-SK.

Medzibankové platobné transakcie sa od 1. januára 2009 spracovávajú a vyrovnávajú výhradne v systéme TARGET2-SK.

V nadväznosti na implementáciu SEPA platobných nástrojov v SR bude platobný systém EURO SIPS upravený na systém kompatibilný so SEPA. Úprava EURO SIPS bude realizovaná v súlade so schválenou stratégiou, prijatou Bankovou radou NBS, ktorá tvorí súčasť Implementačného plánu SEPA.

5.2.4 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM EURO SIPS

V roku 2011 sa do retailového platobného systému EURO SIPS zapojilo 32 účastníkov. Oproti pôvodným 30 účastníkom zo začiatku roka sa ich počet zvýšil o dvoch nových účastníkov. V priebehu roka 2011 sa v EURO SIPS uskutočnilo 171 070 tisíc transakcií v celkovej hodnote 176 738 mil. €. V počte transakcií to znamenalo nárast o 5,08 % a pokračovanie v trende z predchádzajúcich rokov. Krivka objemového nárastu bola taktiež zachovaná. Predstavovala hodnotu 7,38 %.

Grafy 26 a 27 vyjadrujú počet a hodnotu transakcií uskutočnených v systéme EURO SIPS počas

jednotlivých mesiacov roka 2011 a porovnanie s rokom 2010.

5.2.5 PLATOBNÉ KARTY

V roku 2011 bol počet vydaných bankových platobných kariet 5,35 mil., čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje nárast takmer o 7 %. Z celkového počtu vydaných bankových platobných kariet debetné platobné karty tvorili 4,52 mil. a kreditné platobné karty 0,82 mil. (zvyšok, necelých 10 000 kusov, tvoria tzv. predplatené karty).

K 31. decembru 2011 mohli klienti bánk na území Slovenskej republiky využívať sieť 2 404 bankomatov a 37 978 platobných terminálov, čo je nárast oproti predchádzajúcemu roku o 1,7 % (sieť bankomatov), resp. 1,4 % (sieť platobných terminálov).

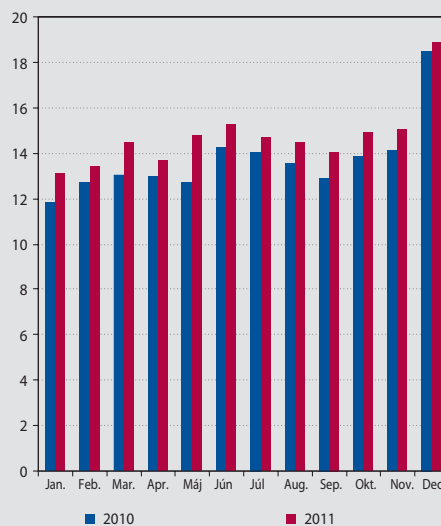
5.3 SPOLUPRÁCA S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI V OBLASTI PLATOBNÉHO STYKU

HODNOTENIE SYSTÉMU ZÚČTOVANIA CENNÝCH PAPIEROV CDCP

Rada guvernérov ECB schválila v decembri 2008 správu o hodnotení Centrálného depozitára cenných papierov Slovenskej republiky (CDCP) oproti štandardom na jeho použitie v úverových operáciách ESCB (Standards for the use of

Graf 26 Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v EURO SIPS v roku 2010 a 2011 (mil.)

Zdroj: NBS.

Graf 27 Porovnanie hodnoty transakcií uskutočnených v EURO SIPS v roku 2010 a 2011 (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

EU securities settlement systems in ESCB credit operations), kde bol CDCP ohodnotený ako „vyhovujúci“ a následne bol zaradený do zoznamu akceptovateľných systémov zúčtovania cenných papierov pre úverové operácie v Eurosysteme. Toto hodnotenie bolo vykonané na individuálnej báze, keďže bolo realizované v súvislosti s prijatím eura na Slovensku.

V roku 2011 bolo spustené druhé komplexné hodnotenie Eurosystemu, ktorého súčasťou je aj CDCP. Tieto komplexné hodnotenia sa pravidelne vykonávajú približne každé dva roky. Súčasťou hodnotenia sú všetky systémy zúčtovania cenných papierov (SSSs) a ich linky v rámci celej eurozóny. Národná banka Slovenska vystupuje v pozícii koordinátora vo vzťahu k domácejmu systému zúčtovania cenných papierov i v pozícii prvého hodnotiteľa. Druhým hodnotiteľom pre CDCP bola určená Banca d'Italia. Zároveň NBS plnila úlohu druhého hodnotiteľa pre MaltaClear, s cieľom zachovania dvojitej kontroly. Záverečná správa, zaslanie odporúčaní a monitorovanie ich plnenia prebehne v roku 2012.

Koncom roka 2011 bolo spustené aj tzv. ad hoc hodnotenie, ktorého predmetom sú novovzniknuté linky a SSSs. NBS vystupuje v tomto hod-

notení v pozícii druhého hodnotiteľa pre jednu priamu linku a dve nepriame linky. Záverečná hodnotiacia správa a odporúčania by mali byť Rade guvernérov predložené v polovici roka 2012 a v druhej polovici roka bude monitorované plnenie vydaných odporúčaní.

OBLASŤ SEPA – EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA, EURÓPSKA PLATOBNÁ RADA

Projekt SEPA je ďalším krokom k vytvoreniu integrovaného európskeho trhu platobných služieb definitívnym odstránením rozdielov medzi domácimi a cezhraničnými platbami. V prípade naplnenia vízie SEPA by sa platby mohli realizovať v rámci všetkých krajín SEPA z jediného bankového účtu, prostredníctvom rovnakých platobných nástrojov a rovnako ľahko a bezpečne ako sa dnes realizujú domáce platby.

Európska centrálna banka uverejňovala v priebehu roka 2011 štatistické údaje o používaní nových celoeurópskych bezhotovostných platobných nástrojov, pričom v závere roka 2011 tvorili SEPA úhrady z celkového počtu úhrad v eurozóne 22,66 % a z celkovej hodnoty úhrad 0,16 %.

Európska platobná rada (EPC) v septembri na svojom plenárnom zasadnutí schválila a násled-

ne na svojich internetových stránkach uverejnila nové verzie Pravidiel pre SEPA inkasá (Základná schéma inkas – verzia 6.0 a B2B schéma inkas – verzia 4.0). Zároveň boli zverejnené aj aktualizované Pravidlá pre SEPA úhrady (verzia 6.0). Uvedené pravidlá nadobudnú účinnosť 17. novembra 2012. Poslednou aktualizáciou SEPA rámca pre platobné karty je verzia 2.1, ktorá vyšla koncom decembra 2009. Novú verziu dokumentu Štandardizácia v oblasti SEPA platobných kariet – zoznam požiadaviek, verzia 5.5, zverejnila EPC v máji 2011.

Najzávažnejšou témou v oblasti SEPA, ktorá sa riešila v priebehu roka 2011, bola otázka stanovenia konečných termínov prechodu z doposiaľ používaných domácich schém platobných nástrojov na nové schémy SEPA úhrad a inkas. Návrh textu nariadenia³⁶ bol publikovaný 16. decembra 2011. Schválenie a publikovanie nariadenia vo vestníku Európskej únie je naplánované na 1. polovicu roka 2012. Nariadenie stanoví konečný dátum prechodu na nové platobné schémy SEPA tak pre úhrady, ako aj pre inkasá na 1. február 2014.

EUROSYSTÉM, TARGET2 SECURITIES

V roku 2011 pokračovali práce na projekte TARGET2 Sekurities (T2S). Rozhodnutia Rady guvernérov ECB sa týkali riadenia a kontroly projektu, zmluvných vzťahov a budúcej prevádzky.

V apríli 2011 Rada guvernérov schválila rozhodnutie o spôsobe výberu poskytovateľa komunikačnej siete a v júli 2011 vzala na vedomie posun projektu T2S.

V novembri 2011 schválila návrh znenia rámcovej zmluvy, ktoré je už k dispozícii aj na webovej stránke ECB³⁷. Rámcová zmluva má byť predložená na podpis centrálnym depozitárom v roku 2012. Zároveň Rada guvernérov rozhodla o tom, že tie centrálné depozitáre (CSD), ktoré sa rozhodnú pristúpiť k podpisu rámcovej zmluvy ako prvé (do apríla 2012, resp. do júna 2012), ušetria na poplatkoch. CSD, ktoré chcú podpísať rámcovú zmluvu, budú musieť spĺňať prístupové kritériá pre vstup CSD do T2S, obsiahnuté v Rozhodnutí ECB z novembra 2011.

Rada guvernérov ďalej vzala na vedomie nový plán, ktorého prijatie sa očakáva začiatkom roka 2012. Schválila novú verziu dokumentu požiadaviek používateľov URD 5.01 a tiež použitie CoreNet ako poskytovateľa riešenia pre vyhradené komunikačné linky.

V roku 2011 pokračoval aj výber poskytovateľov komunikačnej siete, ktorý vykonáva Banca d'Italia v mene Eurosystému. Výber mal byť zavŕšený v januári roku 2012 podpisom licenčnej zmluvy s dvoma uchádzačmi.

Pokračovali aj rokovania so zástupcami centrálnych bánk mimo eurozónu, ktoré majú záujem poskytnúť svoju menu na vyrovnanie v T2S. Eurosystém pokračoval v publikovaní nových verzií dokumentácií T2S na svojej webovej stránke³⁸. Ide predovšetkým o dokumenty týkajúce sa požiadaviek používateľov, funkčných špecifikácií a popisu biznis procesov. Všetky relevantné informácie sú na webových stránkach ECB v anglickom jazyku.

³⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky pre úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009 (Regulation of the European Parliament and of the Council establishing technical and business requirements for credit transfers and direct debits in euro and amending Regulation (EC) No 924/2009).

³⁷ http://www.ecb.int/paym/t2s/pdf/csd_FA/T2S_Framework_Agreement_Schedules.pdf?49d67c562e82-f8a2e34b3991000e5f20

³⁸ <http://www.ecb.int/paym/t2s/about/keydocs/html/index.en.html>